

Paweł Kutaś

ORAWKA

KOŚCIÓŁ PW. ŚW. JANA CHRZCICIELA

Z A B Y T K I
MAŁOPOLSKI

5

Paweł Kutaś

ORAWKA

KOŚCIÓŁ PW. ŚW. JANA CHRZCICIELA

Zakrzów 2020

© Wydawnictwo PROMO

Fotografie:

Paweł Kutaś

Korekta:

Maciej Malinowski

Tłumaczenia:

J. angielski

Mikołaj Sekrecki

J. węgierski

www.zakopaneinfo.hu

Wydawca:

Wydawnictwo PROMO
Zakrzów 346, 32-003 Podłęże
tel./faks 12 25 00 939, 502 43 13 54
e-mail: wyd.promo1@gmail.com

ISBN: 978-83-65617-34-7

Zakrzów 2020

Wydanie trzecie

Położenie i zwiedzanie obiektu

Orawka położona jest w powiecie nowotarskim, ok. 20 km na południowy zachód od Rabki-Zdroju. Przez miejscowość przebiega droga nr 7 prowadząca w kierunku granicy ze Słowacją w Chyżnem.

Kościółek usytuowany jest po prawej stronie drogi (jadąc od Rabki-Zdroju), w centrum miejscowości. Zwiedzanie obiektu jest bezpłatne, klucze znajdują się na plebanii.

Tel. do parafii 18 265 23 40.

Strona internetowa: www.paraafiaorawka.pl

Historia

Obszar Górnej Orawy, na którym znajduje się Orawka, zaczął być zasiedlany bardzo późno, bo dopiero w 2. poł. XVI i na początku XVII w. Zdecydowały o tym zarówno nadgraniczne położenie, jak i trudne warunki terenowe (beskidzka puszcza), słabe gleby i surowy klimat. Akcję kolonizacyjną prowadzili administratorzy należącego do Królestwa Węgier komitatu orawskiego – Thurzonowie, panowie zamku orawskiego. Element osadniczy stanowiła jednak głównie ludność polska wyznania rzymskokatolickiego, co prowadziło do dodatkowych konfliktów gdyż Thurzonowie wyznawali luteranizm i chcieli go narzucić przybyszom. Proces zasiedlania Górnej Orawy komplikowały także walki wewnętrzne na Węgrzech toczące się zarówno na tle narodowym, jak i religijnym.

W tej to skomplikowanej sytuacji politycznej i religijnej w Orawce powstał pierwszy kościół katolicki na Górnej Orawie, istniejący do dzisiaj. Trudu jego budowy podjął się ks. Jan Sczechowicz, wspierany przez cesarza Ferdynanda III upatrującego we wzmacnianiu katolicyzmu na tych ziemiach ograniczenia roli protestanckiego możnowładztwa węgierskiego. Wznoszenie świątyni rozpoczęto

ok. 1650 r., ukończono ją przed śmiercią ks. Sczechowicza w 1659 r. Kościół konsekrowano w 1715 r.

Na przestrzeni wieków świątynia w Orawce ulegała przekształceniom i rozbudowie. Pierwotnie składała się z nawy, prezbiterium oraz wieży. Nie wiemy dziś, czy wieża od razu stanowiła integralną część kościoła, czy też została z nim zespolona później. Dawniej posiadała inny niż obecnie hełm – barokowy, cebulasty, zwieńczony pozorną latarnią. Pomiędzy latami 1715-1723 proboszcz Jan Gawenda rozpoczął budowę kaplicy Matki Bożej Bolesnej. Dzieło ukończone zostało w 1728 r. za ks. Stanisława Wilczka. Murowana kaplica dostawiona jest do prezbiterium.

W 1901 r. gruntownej przebudowie uległa konstrukcja wieży (właściwie wzniesiono ją od nowa). Wtopiono ją częściowo w nawę oraz nakryto nowym hełmem, całkowicie odmiennym od poprzedniego. W l. 1926-1927 murowaną kaplicę nakryto ośmiopoliową kopułą z ażurową latarnią, jednak już w 1935 r. przywrócono poprzedni gontowy dach, który nakrył również nawę i prezbiterium. Przy okazji na kalenicy prezbiterium wzniesiono wieżyczkę sygnaturkową.

W latach powojennych kościół kilkakrotnie przechodził remonty, odnowiono m.in. polichromię. Propagatorem jego piękna była Hanna Pieńkowska, wieloletnia konserwator zabytków województwa krakowskiego. W 2000 r. świątynia wytypowana została do wpisu na Listę UNESCO.

■ Wieża przed przebudową, mal. J. Pieniążek, „Ziemia”, 1931 r.

Opis świątyni

*K*ościół jest orientowany (prezbiterium nie zostało jednak zwrócone dokładnie na wschód, ale nieco na północny wschód). Składa się z prostokątnej nawy, węższego od niej, znacznie wydłużonego, zamkniętego trójbocznie prezbiterium, wieży wtopionej

■ Kościół w całej okazałości

częściowo w nawę oraz kaplicy przystawionej do prezbiterium. Nawa, prezbiterium i wieża wzniesione są z drewna, kaplica jest murowana. Od północy do prezbiterium i kaplicy przylegają niewielkie zakrystie, do nawy zaś od południa mała kruchta. Ściany nawy i prezbiterium zbudowano w konstrukcji zrębowej polegającej na układaniu poziomo drewnianych belek jedna na drugiej, łączonych ze sobą w narożnikach za pomocą specjalnych nacięć. Wieża posiada konstrukcję słupowo-ramową, w której ustawione lekko pochyło główne słupy połączone są ze sobą systemem belek, zastrzałów i rygli.

Nawa, prezbiterium oraz murowana kaplica nakryte są wspólnym, wielopołaciowym dachem z jedną kalenicą, na której wznosi się wysmukła wieżyczka na sygnaturkę. Bardzo charakterystyczna jest wieża, o lekko pochyłych, zwężających się ku górze ścianach, w połowie zespolona z nawą. Jej górną kondygnację stanowi nadwieszane pięterko – izbica. Nakrywa ją ostrosłupowy hełm, w narożach wznoszą się cztery małe wieżyczki, również zwieńczone ostrosłupami. Podobny wygląd górnej części wieży ma kościół w Woli Radziszowskiej koło Skawiny.

Dachy wszystkich części świątyni pobite są gontem. Takie samo pokrycie posiada wieżyczka na sygnaturkę, ściany nawy i prezbite-

■ Wieża świątyni

rium, dolna część wieży oraz jej hełm. Izbica wieży otrzymała pionowy szalunek z desek, kaplica jest zaś otynkowana na biało. Nawa i prezbiterium doświetlone zostały oknami umieszczonymi od strony południowej. Do nawy prowadzą dwa wejścia – od południa i od zachodu przez przyziemie wieży. Osobne wejście posiada Kaplica Matki Bożej Bolesnej.

Przy świątyni znajdują się groby byłych proboszczów Orawki oraz figura Maryi Niepokalanej z Dzieciątkiem z 1758 r. umieszczona na kolumnie. Na cokole płaskorzeźby św. Marii Magdaleny i św. Rozalii. Po bokach rzeźby św. Donata i św. Floriana.

Wnętrze kościoła nakryte zostało płaskimi stropami, w nawie z tzw. zaskrzynieniami, czyli obniżonymi odcinkami po bokach. Pielgrzym wchodzący do świątyni jest wprost oszołomiony piękną polichromią pokrywającą szczelnie stropy i ściany, a także stalle, parapet chóru oraz częściowo ławki. Szczegółowej ich analizy dokonała wspomniana już H. Pieńkowska.

Malowidła powstawały w różnych okresach i tworzą kilka cykli. Główny stanowią przedstawienia z życia patrona kościoła, św. Jana Chrzciciela, składające się z 14 obrazów. Pierwsze cztery sceny umieszczone są na stropie prezbiterium i nawy; idąc od ołtarza głównego są to: *Zwiastowanie Zachariaszowi*, *Nawiedzenie św. Elżbiety*, *Narodzenie św. Jana Chrzciciela* oraz *Św. Jan na puszcy*. Ogromne przedstawienia ujęte zostały w rami i otoczone malowanymi

■ Figura świętego Floriana na przykościelnym placu

■ Chrzest Chrystusa – fragment polichromii w prezbiterium

kasetonami z rozetami. Każda scena opatrzona jest łacińskim napisem. Pozostałych 10 malowideł rozmieszczono na ścianach prezbiterium i nawy. Nad każdym przedstawieniem widnieje łaciński napis, malowidła oddzielone są od siebie wysmukłymi kolumnami. W nawie, pomiędzy prospektem organowym a ołtarzem bocznym, znajduje się *Kazanie św. Jana*. W prezbiterium poczynając od ambony mamy: *Głos wołającego na puszcy*, *Ukazanie Jezusa*, *Chrzest Chrystusa*, *Św. Jan napomina Heroda* i dalej idąc od ołtarza na ścianie południowej *Św. Jan Chrzciciel w więzieniu*, *Uczta Heroda*, *Ścięcie św. Jana Chrzciciela*, *Podanie głowy św. Jana przez Salome Herodiadzie*. Cykl kończy *Pogrzeb św. Jana* ukazany na południowej ścianie nawy. Opisana polichromia powstała po 1656 r. z inicjatywy ks. Sczechowicza, być może wykonywana była w kilku etapach lub tworzyli ją różni arty-

■ Nawiedzenie św. Elżbiety – prezbiterium

■ Św. Władysław, król Węgier

ści, na co wskazują różnice w stylu malarskim poszczególnych scen. Z czasów pierwszego proboszcza pochodzą również najprawdopodobniej herby umieszczone na ścianie tęczowej od strony nawy: cesarstwa Habsburgów (z lewej) oraz arcybiskupa Jerzego Lippaya.

Drugim ogromnym cyklem jest galeria 53 świętych czczonych głównie na Węgrzech. Dekorację ukończono w 1711 r. i biorąc pod uwagę wcześniejsze walki religijne na Węgrzech (do których należała Orawa) i zwycięstwo w nich sił związanych z Kościołem katolickim, przedstawienia miały być wyrazem tryumfu tego ostatniego nad ruchami reformacyjnymi. Portrety umieszczone są na ścianach prezbiterium i nawy, na stalach (ławach) oraz zaskrzynieniach nawy. W prezbiterium warto zwrócić uwagę na podobizny biskupów umieszczone na zapleckach stalli a przede wszystkim na portrety królów i księżąt węgierskich. Na północnej ścianie – obok wejścia do zakrystii – przedstawieni są królowie: Władysław oraz Stefan, pośrodku zaś księżę Emeryk. Po

■ Muzykujące anioły

drugiej stronie ołtarza widzimy m.in. polskiego królewicza Kazimierza Jagiellończyka, obwołanego przez część szlachty węgierskiej w 1471 r. królem, czczonego jako św. Kazimierz. Na południowym zaskrzynieniu nawy umieszczone są m.in. święte związane z historią Polski: św. Salomea (córka Leszka Białego), św. Jadwiga Śląska (żona Henryka Brodatego) oraz bł. Kinga (żona Bolesława Wstydlivego).

Na polichromię świątyni składają się ponadto luźne sceny nie związane z powyższymi cyklami powstałe w XVII, XVIII, a może i w XIX w. Balustradę boczną chóru pokrywają przedstawienia 13 muzykujących aniołów, na balustradzie głównej artysta ukazał Dekalog. Poszczególne przykazania zilustrowane są scenami z życia mieszkańców Orawy – chłopów, szlachty, mieszczan. Ujęte w ludowej formie malowidła stanowią świetny materiał ukazujący życie, zajęcia czy ubiory ówczesnych miesz-

■ Fragment Dekalogu – piąte przykazanie

■ Ołtarz główny, poniżej św. Władysław

kańców tej krainy. W różnych częściach kościoła (m.in. pod amboną czy obok wejścia na chór) umieszczone są sugestywne sceny ukazujące czyściec, piekło i diabły, mające przestrzegać wiernych przed wiecznym potępieniem. Warto także zwrócić uwagę na dużą kompozycję widniejącą na ścianie zachodniej, przedstawiającą Matkę Bożą z Dzieciątkiem oraz Trójcę Świętą. Po bokach malowidła widnieją herby rodu Mośniaków nadane im przez cesarza w 1674 r.

Głównym elementem wyposażenia kościoła są trzy późnobarokowe ołtarze pochodzące z końca XVII lub 1. poł. XVIII w. Ołtarz główny jest trójosiowy, w centralnym polu, we wnęce umieszczona została barokowa pieta, na zasuwie znajduje się obraz św. Jana Chrzciciela eksponowany m.in. w czasie odpustu ku jego czci. Obok, w niszach pomiędzy kolumnami spoczywają rzeźby patronów Polski – św. Wojciecha (z lewej) i św. Stanisława. Po bokach, na bramkach umieszczeni są królowie węgierscy – św. Stefan (z lewej) oraz św. Władysław.

■ Fragment ołtarza głównego

Poniżej, na drzwiach bramek, przedstawiono postacie św. Piotra (z lewej) i św. Pawła. W górnej kondygnacji ołtarza znajduje się obraz Matki Boskiej z Dzieciątkiem i małym św. Janem, obok stoją podobizny św. Barbary z kielichem i św. Katarzyny z kołem i mieczem oraz dwie święte królowe – najprawdopodobniej św. Małgorzata, królowa Szkocji i św. Elżbieta Węgierska. Poniżej obrazu widzimy głowę św. Jana Chrzciciela na misie. Ołtarz zwieńczony jest figurką Matki Boskiej z Dzieciątkiem (w typie Madonny Apokaliptycznej) adorowanej przez aniołki. Ołtarz zachwyca pięknymi złoceniami i dekoracjami w formie uskrzydłych główek anielskich, liści akantu czy kiści owoców. Szczególnie pięknie prezentują się złocone, ażurowe uszy obok kolumn głównej kondygnacji.

Ołtarze boczne mają podobną konstrukcję i dekoracje – są jednoosiowe, z pięknymi uszami i zdobieniami m.in. w formie anielskich główek czy motywów roślinnych. Lewy ołtarz poświęcony został Niepokalanemu Poczęciu. Pomiędzy kolumnami umieszczony jest

■ Święta Rodzina – zwieńczenie lewego ołtarza bocznego

obraz Niepokalanej, z księżycem pod stopami, w otoku z dwunastu gwiazd, adorowanej przez aniołki. Po bokach stoją figury apostołów św. Piotra (z lewej) i św. Pawła. W predelli znajduje się mała scena Zwiastowania, w zwieńczeniu zaś, pomiędzy dwoma aniołami, artysta ukazał Świętą Rodzinę. Na samej górze św. Michał depta szatana.

Pośrodku prawego ołtarza, pomiędzy kolumnami, znajduje się obraz *Ukrzyżowanie* będący kopią dzieła Rubensa namalowanego w 1620 r. Artysta przedstawił moment przebicia Chrystusa włócznią, pod krzyżem widzimy lamentujące Matkę Boską i Marię Magdalenę. Po bokach obok kolumn umieszczone są rzeźby apostołów św. Pawła

(z lewej) i św. Filipa. W predelli ukazana jest scena *Złożenie Chrystusa do grobu*. W górnej części ołtarza znajduje się owalny wizerunek Matki Boskiej Bolesnej przebitej siedmioma mieczami. Całość wieńczy *Chrystus Zmartwychwstały*. Na ołtarzu eksponowana jest obecnie późnogotycka rzeźba Chrystusa Frasobliwego.

Uwagę zwiedzających przykuwa piękna belka tęczowa z umieszczoną na niej barokową grupą Ukrzyżowania z Matką Boską, św. Janem Ewangelistą oraz Marią Magdaleną. W 1994 r. w trakcie prac renowacyjnych po zdjęciu szalunku z czoła belki odkryty został piękny czterozwrotkowy

utwór poświęcony Męce Pańskiej, wykonany najprawdopodobniej w pierwszej fazie dekoracji świątyni, napisany w języku polskim, co jasno wskazuje, iż osadnicy zasiedlający te tereny byli Polakami.

Bardzo piękne i charakterystyczne są również organy na bocznym chórze pochodzące z XVII wieku. Tradycja wiąże ich fundację z cesarzem Ferdynandem III (w zwieńczeniu widnieje dwugłowy

■ Prawy ołtarz boczny

■ Prospekt organowy

orzeł), jednak inicjały na nim umieszczone wskazują na tutejszego proboszcza Wojciecha Bińkowicza. Prospekt organowy posiada piękne zdobienia, m.in. ażurowe uszy, muzykujące anioły, anielskie główki.

Z innych elementów wyposażenia warto zwrócić uwagę na barokową ambonę z postaciami ewangelistów, ławki zdobione pięknymi kwiatowymi motywami oraz konfesjonały z 1. poł. XIX w.

W posadzkę kościoła wprowadzone są płyty nagrobne

spoczywających tu księży, m.in. budowniczego świątyni ks. Jana Szechowicza, ks. Wojciecha Borowicza, ks. Antoniego Tuszyńskiego.

Głównym elementem wyposażenia przylegającej do prezbiterium kaplicy Matki Boskiej Bolesnej jest ołtarz pochodzący z czasu budowy kaplicy, utrzymany w białej tonacji. Centralne miejsce zajmuje wnęka z Golgotą, po jej bokach spoczywają św. Jan Ewangelista (z lewej) i św. Łukasz. W górnej kondygnacji, pomiędzy kolumnami, ukazana została gołębicą Ducha Świętego oraz Bóg Ojciec w obłokach, na tle promienistej glorii. Obok na elementach belkowania ustawione są rzeźby św. Marii Magdaleny (z lewej) oraz św. Weroniki. Na bramkach ołtarza znajdują się starotestamentowi prorocy – Melchizedek (z lewej) oraz Izajasz bądź Jeremiasz. Ołtarz ozdobiony jest licznymi aniołami i anielskimi główkami.

Church of St John the Baptist in Orava

This is the oldest Catholic church in Upper Orava. It was erected in 1650-1659 by Father Jan Szechowicz, supported by Emperor Ferdinand III who by strengthening Catholicism in the area wanted to reduce the role played by Protestant Hungarian magnates. At the time, the land was being colonised by Hungarian gentry, in particular the Lutheran family of the Thurzons, lords at Orava Castle, whilst the settlers themselves came from Poland.

The church has a nave, an elongated rectangular chancel with triangular termination, a tower partially embedded in the nave as well as a chapel built next to the chancel in 1728. The nave, chancel and tower are made of wood and the chapel is masonry work. A very characteristic feature is the tower with its walls tapering up, its top level an overhung loft; the entire building is covered with a pyramidal cupola with four turrets in the corners. The nave, chancel and chapel share a shingled roof, which also covers the walls of the wooden sections of the church and the tower cupola which makes the church truly charming.

The church interior features breathtaking painted decorations tightly covering the vaults, walls, stalls, chancel-screen parapet and pews. The polychrome decoration was made in several stages. The series of images showing the life of the patron, St John the Baptist, comes from the time when the church was built. It comprises 14 large scenes shown on the vaults and walls of the chancel and the nave. Each image is accompanied by a Latin inscription. Possibly equally old are the coats of arms of the Habsburg Empire and of Archbishop George Lippay found on the rood screen at the nave side.

Another consistent series contains images of 53 saints worshipped mostly in Hungary. The gallery of those characters was completed in 1711. The portraits of saints can be found on the chancel and nave walls, the back of the stalls as well as the lowered sections of the nave vault. Particularly beautiful are the images of Hungarian kings and princes shown on the chancel walls. Next to the vestry entrance kings St Stephen and St Vladislav can be seen, with St Emeric between them. On the other side of the altarpiece there is an image of, for instance, the Polish prince Casimir Jagiellonian proclaimed king by some of the Hungarian gentlefolk. The chancel-screen parapet features scenes illustrating the Decalogue.

In the church stand three altarpieces made in the late seventeenth or early eighteenth century. The main one features the Pietà, with St Adalbert and St Stanislas, patron saints of Poland, at the sides. The images of the Hungarian kings St Stephen and St Vladislav can be found at the gates. The left side altarpiece is devoted to the Immaculate Conception, the right one features a painting of the Resurrection modelled on Rubens. Other interior items of note are the Baroque pulpit, the magnificent organ front of the seventeenth century as well as the pews with floral polychrome decoration.

Az orawkai templom a legőreggebb katolikus szentély Felső Árván. 1650-1659 közt építette Jan Szezechowicz plébános III. Ferdinánd császár támogatásával, aki elszántan támogatta a katolikus hit terjesztését a protestáns magyar urak által birtokolt földeken. E területeket ugyanis a magyar urak birtokolták, itt történetesen a lutheránus vallású Thurzon család uralkodott, mely Árva Várát is birtokolta. Az itt élt telepesek, jobbágyok viszont lengyel származásúak voltak.

A templom egy elnyújtott téglalap alakú főhajóból áll, valamint e főhajóba rézben beleépített toronyból. 1728-ban egészült ki egy mellékkápolnával. A főhajó, a presbitérium és a torony fából készült, viszont a mellékkoltár már kőből. Nagyon jellegzetes a templom tornya, mely felfelé elvékonyodik. A felső része újra kiszélesedik, és egy függőemeletet képez, tetőszerkezete egy élesen kiemelkedő piramisra hasonlít, valamint a négy sarkán egy-egy kis toronnyal rendelkezik. A presbitérium, a főhajó és a kápolna közös zsindegyel fedett tetőszerkezettel rendelkezik. Zsindegyel fedett a torony meredek tetőszerkezete is. Ennek köszönhetően nagyon bájos épületegyüttest alkotnak.

A templom belsejét teljes egészében kitöltik a falfestmények: a mennyezetet, a falakat, a kórus korlátját, de még a padokat is mind-mind festmények borítják. E polichromiák több részletben készültek el. Az építkezés idejére datálható Keresztelő Szt. Jánosnak, a templom védőszentjének életét bemutató festményor. E sorozat 14 jelenetből áll, melyek a presbitérium és a főhajó falain, valamint mennyezetén találhatóak. Minden képen latin nyelvű felirat látható. Valószínűleg ugyanebből az időszaktól valók a két mellékkoltár felett elhelyezett címerek, egyik a Habsburg címer, míg a másik a helyi bíboros, Jerzy Lippay címere.

A következő képsorozat 53, nagyrészt Magyarországon tisztelt szentet ábrázol. E képsorozat 1711-ben készült el. A szentek arcmásai a presbitérium, valamint a főhajó falát és részben a mennyezetet is díszítik. Különösen szépen néznek ki a magyar királyok és hercegek arcmásai, melyek a presbitérium falát díszítik. A sekrestye bejárat mellett a művész Szt. Istvánt, Szt. Lászlót, köztük pedig Szt. Imrét helyezte el. Az oltár másik oldalán láthatjuk Jagelló Kázmért, akit a magyar nemesek egy rész magyar királyné választott. A kórus korlátján a tízparancsolat illusztrációja tekinthető meg.

A templom három oltárral rendelkezik, melyek a XVII. század végén, vagy a XVI-II. század elején készültek el. A főoltáron a piéta látható, két oldalán szent Adalberttel és szent Sztaniszlóval, akik Lengyelország védőszentjei. Az oltár felső részén Szent István és Szent László képmása látható.

A baloldali oltáron az Angyali Üdvözet látható, a jobb oldalon pedig Rubens „Keresztre feszítés” c. képének másolata található. A templombelsőben még a gyönyörű barokk szószék, a XVII. századi orgona, valamint a virágmintás festéssel ellátott padok érdemelnek figyelmet.

Bibliografia

(wybór)

Bukowski M., *Drewniany kościół parafialny w Orawce i jego polichromia*, „Prace Komisji Historii Sztuki PAU”, t. VI, 1934-1935.

Janicka-Krzywda U., *Zabytkowe kościoły Orawy, Spisza, Podhala, Górców i Pienin*, Kraków 1987.

Kornecki M., *Kościół drewniane w Małopolsce*, Kraków 1999.

Kutrzebiana K., *Kościół w Orawce na Orawie*, „Tydzień”, Kulturalno-literacki dodatek „Głosu Narodu”, 1938, nr 10.

Pieńkowska H., *Dekoracja malarska kościoła w Orawce*, „Polska Sztuka Ludowa”, r. XVII, 1953, nr 6.

Pieńkowska H., *Dekoracja wnętrza kościoła w Orawce dokumentem historii Górnej Orawy*, Materiały i Sprawozdania Konserwatorskie Województwa Krakowskiego, 1975.

Pieńkowska H., *Malowidła ścienne wewnątrz drewnianych kościołów Małopolski Południowej*, „Karpaty”, 1975, nr 1-2.

Pieńkowska H., Staich T., *Drogami skalnej ziemi*, Kraków 1956.

Pieniążek J., *Sztuka i zabytki naszej Orawy*, „Ziemia”, t. XVI, 1931.

Trajdos T. M., Pieńkowska H., *Kościół w Orawce*, Kraków 1999.

Semkowicz W., *Kiedy i skąd przybyli Polacy na Orawę*, „Ziemia”, t. XVI, 1931.

Skorupa A., *Kościół polskiej Orawy*, Kraków, 1997.

Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Jana Chrzciciela

Orawka 65, 34-480 Jabłonka

Tel. 18 26 52 340

e-mail: orawkaparafia@gmail.com

www.parafiaorawka.pl

Informacje dotyczące możliwości zwiedzania zabytkowego kościoła znajdują się na stronie internetowej parafii